

DOGMATSKA KONSTITUCIJA: O CRKVI: SVJETLO NARODA KOMENTAR

Poglavlje VI: O redovnicima Veliki svjedoci smrti i uskrsnuća Kristova.

1. Možda ni u jednom poglavlju nije dogmatska nauka došla do tolike jasnoće kao u ovom najkraćem poglavlju čitave dogmatske konstatacije O Crkvi. U tom vidim posebno djelovanje Duha Svetoga na Sabor, jer se je za vrijeme jednog dijela Sabora činilo, da će nauka o redovništvu krenuti sasvim novim smjerom, u kojem bi se poklonila veća važnost spontanosti i aktivnosti u ljubavi prema Bogu i bližnjemu, nego stalnosti i kontemplaciji, koju ljubavi nameću zavjeti, osobito vječni i svečani zavjeti. Koncil je doista jasan i hrabar kada govori o redovništvu.

2. Do sada nije bio običaj da se o redovnicima govori u dogmatskoj nauci u Crkvi. O redovnicima se je govorilo u crkvenom pravu i u duhovnom bogoslovlju. Ovo je prvi put da neki sabor govori o redovnicima u vezi sa životom same Crkve. Prigoda se je nametnula zbog dva razloga: a) zbog krivih dogmatskih nauka o redovništvu; b) zbog duha same konstitucije, koja gleda na Crkvu više kao na misterij i naglasuje zbog toga svetost Crkve: a nitko ne može zaniijekati da su redovnici učitelji i najvažniji nosioci svetosti u Crkvi.

3. Redovništvo nije dakle pojava u Crkvi vezana uz neku povijesnu periodu tako, da bi u nekoj drugoj povijesnoj periodu redovništvo moglo iščeznuti s pozornice Katoličke crkve, na primjer u naše doba, kada ljudi postaju sve više svjesni dostojanstva svoje ljudske osobe, svoje slobode i vrijednosti ovozemaljskih vrednota, koje nam je Bog dao, »ne da ih preziremo, nego da ih sa zahvalom uživamo.«

Takovu teologiju tzv. ekstremnog inkarnacionizma danas neki propovijedaju. Oni hoće reći da je Krist svojom inkarnacijom otkupio ovaj svijet i posvetio njegove vrednote pa se možemo posvetiti jedino ako umjereno upotrebljavamo stvorove, a ne ako ih se odričemo, kako to traži tradicionalno redovništvo.

Nasuprot tom učenju Koncil jasno uči, ne osvrćući se na zablude (dakle pozitivnom metodom) da redovništvo spada na samu strukturu Crkve, kao njezin integralni dio.

4. Mora se ipak primijetiti da redovnici nisu potrebni Crkvi jednako kao svećenici. Bez svećenika (pape, biskupa i prezbitera) Crkva ne bi mogla opstojati, a bez redovnika Crkva ne bi mogla dobro opstojati. Redovnici su potrebni da Crkva može imati potpun život. Biskupija koja ne bi imala ženskih i muških samostana, ne bi bila dobro i potpuno konstituirana biskupija. Za Crkvu su nužni biskupi i svećenici, jer oni Crkvi daju Riječ Božju i svete sakramente, bez čega Crkva jednostavno ne bi mogla postojati. Redovnici daju primjer odricanja od ovoga svijeta, propovijedaju evanđelje negacije svijeta i svjetovnih vrednota i evanđelje afirmacije kraljestva Božjega u njegovom savršenom, konačnom stanju. Redovnici su veliki i živi svjedoci smrti Kristove, u kojoj najpotpunije sudjeluju odričući se ne samo grijeha, nego i svih »svjetovnih želja« tj. bračnoga i obiteljskog života, privatnog posjedovanja i vlastite volje. Ali su redovnici ujedno veliki i živi svjedoci uskrsnuća Kristova budući da već na ovom svijetu počinju živjeti nebeskim životom savršene ljubavi prema Bogu i prema ljudima, koja se ljubav ostvaruje baš u vršenju evanđeoskih savjeta čistoće, siromaštva i poslušnosti.

Stoga su redovnici ujedno propovjednici evanđelja smrti i evanđelja života.

5. Laici naprotiv propovjedaju evanđelje afirmacije ovoga svijeta i njegovih vrednota. Oni propovijedaju da je svijet stvoren od Boga i da je on dobar. Oni su pozvani na istu svetost kao i redovnici, tj. na svetost ljubavi (druga svetost ne postoji), ali tu istu svetost oni ostvaruju na posve različit način, baveći se svjetovnim poslovima i tako posvećujući svijet. To je njihov poziv, koji često puta od njih traži herojskih odricanja.

Ali se mora naglasiti da i laici u svijetu mogu imati bilo privremene, bilo vječne zavjete, bilo da su redovnici, bilo da to nisu.

6. Svećenici, ukoliko su svećenici, a nisu nedovnici, imaju svoj put svetosti. Svećenički poziv propovijedanja Riječi Božje, dijeljenje svetih sakramenata i upravljanje narodom Božjim može se vršiti u braku ili u djevičanstvu, u potpunom siromaštvu ili u privatnom posjedovanju, u većoj ili manjoj ovisnosti od crkvenog starješine. Svećenici ne moraju zbog svog svećeničkog poziva vršiti evanđeoske savjete čistoće, siromaštva i posluha. Oni imaju svoj put svetosti: pastirsku ljubav prema dušama. — Vatikanski II sabor nas ipak uči u dekretu »O službi i životu svećenika« (čl. 14.) da svećeništvo ima »mnogostruku prikladnost« sa savršenom uzdržljivošću »zbog Kraljestva Božjega« tj. zbog pastirske ljubavi i brige prema Crkvi. Zbog iste pastirske brige prema Crkvi spomenuti Dekret preporuča svećenicima evanđeosko siromaštvo, koje se ostvaruje u kršćanskoj komunitarnoj zajednici života i ujedno evanđeosku poslušnost crkvenim starješinama.

Put svetosti za svećenika dakle nije vršenje evanđeoskih savjeta čistoće, siromaštva i poslušnosti zbog zavjeta, nego vršenje tih savjeta zbog

pastirske ljubavi prema narodu Božjem, prema Crkvi Božjoj, prema Kraljestvu Božjem.

7. Čini se, da je u Koncilu prevladalo mišljenje, da svaki stalež treba nastojati ostvariti svoju vlastitu svetost i da ne bi bilo dobro širiti ni među laicima ni među dijecezanskim svećenicima redovničke načine svetosti, iako stoji naprijed iznesena primjedba, da privatno položeni zavjeti mogu biti pomoćno sredstvo svetosti i za one koji nisu redovnici.

Neka svaki stalež u Crkvi razvija svoju duhovnost i neka stupa svojim putem k Bogu. Obična je pogreška nas svećenika, da našim vjernicima namećemo svoje kalupe svetosti, a redovnici često puta to čine nama svećenicima, npr. kada nam drže duhovne vježbe. Vještina je i sposobnost odgojitelja da upozna odgajanika i da razvije u njemu njegove sposobnosti, a ne da mu nameće svoj kalup mišljenja i djelovanja.

Ovu vrlo važnu lekciju Vatikanskog sabora trebali bi razumjeti i naši katolički laici, jer i mi svećenici doživljujemo koji put od njih nerazumijevanje. Najprije treba da uspostavimo ovaj nutarnji dijalog u Crkvi. Tek ako uspostavimo taj dijalog, onda će sinuti pred svijetom potpuni Krist. A Kristovu svetost ne mogu da prikažu svijetu ni redovnici, ni svećenici ni laici sami, nego samo svi skupa. Onda će u Crkvi nastati ekvilibrij između tzv. klerikalizma i tzv. laicizma. Onda ćemo tek osjetiti da je čitava Crkva: hijerarhija, redovnici i laici — potpuni, totalni Krist među nama.

8. Članak 43. nam kaže: »Evandeoski savjeti siromaštva, čistoće i poslušnosti su utemeljeni na riječima i primjerima Gospodinovim...«

Što se tiče evandeoskih savjeta siromaštva i poslušnosti oni se nalaze u Evanđelju kao u korijenu pa su od Crkve razvijeni na različite načine, u različitim redovima, u različitim vremenima.

Bogu posvećeno djevičanstvo je izričito objavljeno u sv. Pismu. Npr. Mt. 9, 10—11; 1 Kor. 7, 25: u tim riječima Kristovima i u riječima sv. Pavla izričito se razlikuje zapovijed od savjeta. — Dakle je redovništvo Božanska ustanova.

9. Nalazimo već u prvoj Crkvi »djevice« posvećene Bogu (Dj. Ap. 21, 9), zatim »red udovica« (1 Tim. 5, 3—16).

U početku su ove »djevice« i »udovice« zatim pokornici, pustinjaci, redovnici živjeli u kršćanskoj zajednici, pod upravom lokalne Crkve u kojoj su bili kao kvasac. Poslije su se te skupine sve više odijeljivale, uslijed promijenjenih povijesnih prilika, od kršćanske zajednice, to jest od lokalne Crkve te postale autonomne zajednice, izuzete od vlasti lokalne crkvene vlasti, t. j. od biskupa. Tako i danas jedan redovnik, koji živi u župi, ne živi u potpunoj zajednici sa svojim vjernicima, nego s nekim udaljenim samostanom, koji je izuzet od vlasti biskupa. Hoće li opet doći takove prilike: kulturne, ekonomske i vjerske, da će se redovnik i redovnička zajednica potpuno uklopiti u lokalnu Crkvu s kojom će živjeti u zajednici duhovnih i materijalnih dobara? Tada bi redovnik kao i svaki svećenik, postao svome narodu pravi otac i brat.

Međutim, dok traju ovakove prilike, redovnička izuzetost od lokalne Crkve (od biskupije) je korisna Crkvi, utemeljena je dogmatski na prima-

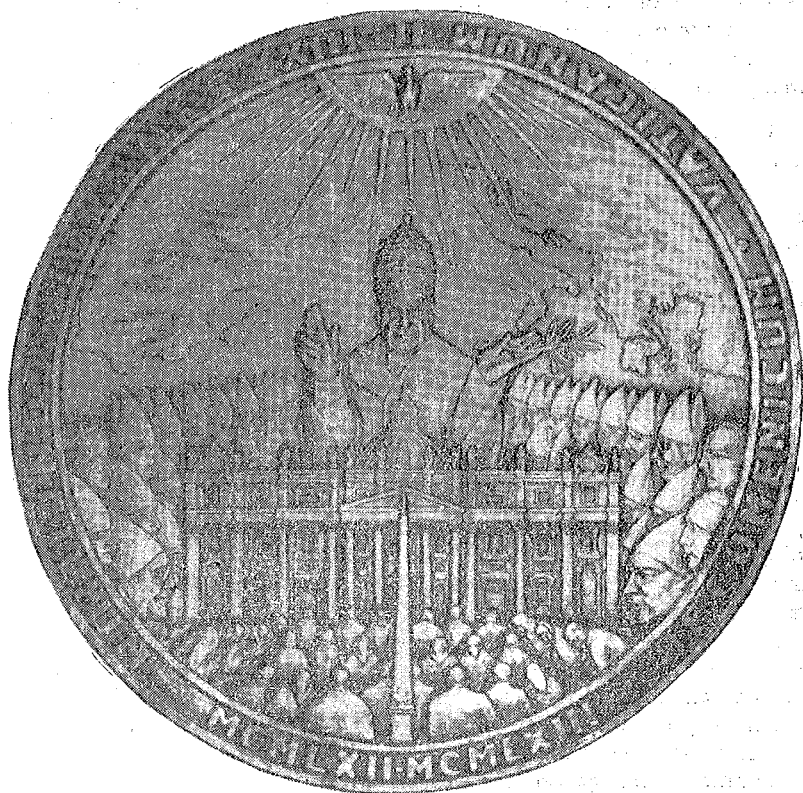
tu papinu i dokidanje ili samo umanjivanje redovničke izuzetosti značilo bi, u sadašnjim prilikama, rušenje redovništva u njegovim temeljima.

10. Koncil uzvisuje redovništvo i s humanističkog stanovišta (čl. 46) tvrdeći, da redovnički zavjeti ne umanjuju razvoj kompletne ljudske ličnosti, nego dapače ga pomažu.

Koncil uzvisuje redovnike i redovnice kao apostole i misionare. Oni su, i treba da budu, prvi i najrevniji pomagači Pape i biskupa u apostolskom i misionarskom radu.

Zaključak. Redovnici su dakle Božji dar, karizma, koji je Bog dao svojoj Crkvi, da lakše postigne svoju svrhu. Oni su dar crkvenog rukovodstva Božjem narodu, jer su se razvili i dobili svoje pravno stanje pod uplivom i vodstvom hijerarhije. Oni su na zemlji znak prisutnosti Kraljevstva Božjega koje ima doći. Oni su veliki svjedoci Uskrsnog otajstva.

o. Frane Franić, biskup

Dušan Stanojević: Papa Ivan XXIII. otvara Vatikanski Koncil (medaljon)